

Graag meer duurzaam

De Verenigde Naties hebben 2011 uitgeroepen tot Internationaal Jaar van het Bos. Een uitgelezen moment om onder de aandacht te brengen hoe inkopers kunnen bijdragen aan goed bosbeheer en bosbehoud. Mark van Benthem en Annemieke Winterink van Stichting Probos lichten de ins en outs toe van de inkoop van duurzaam hout.

Minimumeis voor duurzaam geproduceerd hout

De minimeis kan als volgt geformuleerd worden: *Te leveren hout of hout verwerkt in te leveren (hout)producten, dient aantoonbaar duurzaam geproduceerd te zijn. Onder aantoonbaar duurzaam geproduceerd hout wordt verstaan: hout dat voldoet aan de Dutch Procurement Criteria for Timber ten aanzien van duurzaam bosbeheer en de handelsketen, volgens de bijbehorende beoordelingsmethode, zoals op 24 juli 2008 vastgesteld door de minister van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer. De criteria zijn te vinden op www.tpac.smk.nl, onder: 'Documents'. Op www.inkoopduurzaamhout.nl staat de complete formulering, inclusief benodigde bewijsmiddelen. Bovendien wordt gewerkt aan integratie van deze bepalingen in de STABU en RAW-systematiek. STABU staat voor Standaardbestek voor de Burger- en Utiliteitsbouw maar wordt tegenwoordig aangeduid als het Bouwbreed Informatiesysteem. De RAW-systematiek is een stelsel van juridische, administratieve en technische voorwaarden voor bouwcontracten.*

De Europese Commissie kondigde eind vorig jaar aan de invoer van illegaal hout strafbaar te stellen. Deze wet gaat pas maart 2013 in en geldt niet voor alle houtproducten. Legaal betekent overigens niet automatisch duurzaam. In 2008 was het aandeel aantoonbaar duurzaam geproduceerd gezaagd tropisch hout slechts 15,5 procent. Dit is wel, zo blijkt uit recent onderzoek, meer dan een verdubbeling ten opzichte van 2005. Een percentage van slechts 15,5 procent is genoeg reden voor inkopers om juist dit jaar extra aandacht te besteden aan de inkoop van duurzaam hout.

Hout is een hernieuwbare grondstof, milieuvriendelijk en vrijwel CO₂-neutraal. Het gebruik van hout is één van de mogelijkheden om bossen een waarde te geven en daarmee ontbossing tegen te gaan. Wanneer bossen een waarde vertegenwoordigen, is

de kans kleiner dat ze worden omgevormd voor landbouw of veeteelt. Randvoorwaarde is goed bosbeheer. Certificering is hét middel om te bewerkstelligen dat hout afkomstig is uit goed beheerde bossen. Naast boscertificering worden bedrijven in de handelsketen (*chain of custody*, CoC) van bos tot eindconsument gecertificeerd om er zeker van te zijn dat het duurzaam geproduceerde hout traceerbaar is.

Certificeringssystemen

Steeds meer marktpartijen committeren zich aan het gebruik van duurzaam geproduceerd hout, zowel voor massief hout voor bouwprojecten als kantoorartikelen zoals papier en meubilair. Op 1 januari 2010 is het duurzaam inkoopbeleid van de overheid ingegaan. Voor duurzaam geproduceerd hout en houtproducten bestaan verschillende certificeringssystemen, zoals FSC (Forest Stewardship Council) en PEFC (Programme for the Endorsment of Forest

Certification). Om te kunnen bepalen wat volgens de Nederlandse overheid duurzaam geproduceerd hout is, zijn in 2008 inkoopcriteria vastgesteld. Aan de hand van die criteria toetst de Toetsingscommissie Inkoop Hout (Timber Procurement Assessment Committee, TPAC) bestaande certificeringssystemen. Op dit moment voldoen de certificeringssystemen FSC en PEFC aan de inkoopcriteria.

Het Maleisische systeem MTCS (Malaysian Timber Certification Scheme) is op dit moment het enige actieve certificeringssysteem in de tropen dat deel uitmaakt van PEFC. De overige door PEFC goedgekeurde systemen betreffen certificeringssystemen in gematigde en boreale streken. MTCS is door de Nederlandse overheid nog niet geaccepteerd binnen het duurzaam inkoopbeleid als waarborg voor duurzaam geproduceerd hout. In de praktijk betekent dit voor overheidsinkopers dat al het niet-tropische PEFC-hout voldoet aan het

geproduceerd hout

duurzaam inkoopbeleid van de Nederlandse overheid, het tropische PEFC-hout (=MTCS hout uit Maleisië) voldoet niet.

Het opnemen van eisen ten aanzien van duurzaam geproduceerd hout in bestekbepalingen is de sleutel tot de toepassing van duurzaam geproduceerd hout. Het voorgaande verhaal over de verschillende certificeringssystemen wekt wellicht de indruk dat dit ingewikkeld is. Er zijn echter standaard bestekbepalingen voor de inkoop van duurzaam hout ontwikkeld (zie kader links). Op basis van de bepalingen zijn criteria opgenomen in de criteriadocumenten van AgentschapNL. De bestekbepalingen, inclusief benodigde bewijsmiddelen, zijn te downloaden van www.inkoopduurzaamhout.nl.

Inkooptips

Het aanbod gecertificeerde producten heeft de afgelopen jaren een enorme vlucht genomen. Nagenoeg alle papieren producten kennen een variant met vezel uit goed beheerde bron. Hetzelfde geldt voor bijna alle toepassingen in de woning- en utiliteitsbouw, renovatie en grond-, weg- en waterbouw. Een aanzienlijk deel van de gecertificeerde houtsoorten en houtproducten is bovendien direct uit voorraad leverbaar. Met uitzondering van tropische hardhout, hoeft daar ook niet of nauwelijks een meerprijs voor betaald te worden. De bestekbepalingen vormen de basis, maar er zijn nog tips te geven die bijdragen aan het toegepast krijgen van duurzaam geproduceerd hout.

1 Stel prestatie-eisen

Schrijf geen specifieke houtsoorten voor, maar stel relevante prestatie-eisen (zoals duurzaamheidsklasse of andere fysisch-mechanische eigenschappen), eventueel aangevuld met voorbeelden van geschikte houtsoorten. Hiermee wordt het aanbod van leverbare duurzaam geproduceerde houtsoorten vergroot. Op de website www.houtdatabase.nl geeft informatie over de technische eigenschappen van ruim 200

houtsoorten en plaatmaterialen, voor welke toepassingen ze geschikt zijn, of ze beschikbaar zijn met certificaat voor duurzaam bosbeheer en welke leveranciers ze met certificaat kunnen leveren.

2 Voer een marktscan uit

Voer – bij incourante maten, grote hoeveelheden of indien er toch één specifieke houtsoort gewenst is – voorafgaand aan de aanbesteding een marktscan uit om te zien of de houtsoort wel leverbaar is onder een door TPAC geaccepteerd certificeringstelsel voor duurzaam bosbeheer.

3 Accepteer geen excuses

Als de opdrachtgever concludeert dat het gewenste duurzaam geproduceerde hout leverbaar is, is het de taak van de opdrachtnemer om dit te controleren vóór de inschrijving. Als hij een andere mening heeft, kan hij dit bij de 'Inlichtingen' melden. Als de opdrachtnemer besluit in te schrijven en de opdracht krijgt, heeft hij de contractuele verplichting te leveren (inclusief alle sancties als hij dat niet doet). Excuses achteraf dat het betreffende gecertificeerde hout niet geleverd kan worden, dienen niet gehonoreerd te worden.

4 Werk met chain of custody (handelsketen) gecertificeerde bedrijven

Alleen zij mogen claimen gecertificeerd hout te leveren of toe te passen. Bovendien weten zij wat er komt kijken bij het werken met gecertificeerd hout.

5 Controleer

Controleer bij oplevering van het project, maar ook tijdens (en op) het werk, of het geleverde hout(product) ook daadwerkelijk gecertificeerd is. Zowel op de pakbon dan wel vrachtbrief die bij elke levering van gecertificeerde producten zit als op de uiteindelijke factuur, moet inzichtelijk worden gemaakt dat het daadwerkelijk om gecertificeerd product gaat.

Helpdesk Inkoop Duurzaam Hout geeft gratis advies

Stichting Probos ondersteunt (overheids) inkopers bij het duurzaam inkopen van producten waarin hout is verwerkt. Op de website www.inkoopduurzaamhout.nl staan praktijktips, bestekbepalingen en achtergrondinformatie voor het voorschrijven van duurzaam geproduceerd hout. Met vragen kunnen inkopers terecht bij de helpdesk. Deze is toegankelijk via 0317-466556 of helpdesk@inkoopduurzaamhout.nl.

Het voorschrijven van producten gemaakt van duurzaam geproduceerd hout is niet ingewikkeld, mits duidelijk is welke stappen worden genomen en wie welke verantwoordelijkheid draagt.

De Helpdesk Inkoop Duurzaam Hout kan helpen bij vragen (zie kader). Door gebruik te maken van de standaard bestekbepalingen en eerder genoemde tips te volgen, is het eenvoudig een bijdrage te leveren aan beter bosbeheer wereldwijd. En dat is een mooi streven in dit Internationaal Jaar van het Bos. ●

Mark van Benthem is senior adviseur bosbeheer en houtketen bij stichting Probos en Annemieke Winterink is adviseur bosbeheer bij stichting Probos.